

Dr. MATO PERAK
Fakultet prometnih znanosti
Zagreb

Prometna infrastruktura
Stručni rad
UDK: 656.8+796.5
Primljeno: 15.03.1989.
Prihvaćeno: 12.12.1989.

STANJE NAŠE PTT MREŽE - JEDAN OD LIMITIRAJUĆIH FAKTORA RAZVOJA TURIZMA

SAŽETAK

Razvoj turizma ne može se ni zamisliti bez odgovarajuće PTT mreže. Zato turističke zemlje pridaju veliki značaj izgradnji poštanskih objekata, telefonske mreže i posebno javnih telefonskih govornica. Autor, primjenom odgovarajućih pokazatelja, analizira stupanj dostupnosti naše PTT mreže i komparira je s odgovarajućim mrežama u drugim turističkim zemljama, te daje odgovarajuće sugestije za poboljšanje stanja.

1. UVOD

Turizam je svojevrsan barometar blagostanja. Društveno-ekonomskim razvojem u određenim sredinama povećava se mogućnost, pa onda i interes za putovanjima. To posebno vrijedi za emitivni, ali i za receptivni turizam, jer i u tim sredinama turizam postaje promotorom društveno-ekonomskog razvoja. Uzajamost turizma i pošte stara je koliko i sam turizam. Poznato je naime da su poštanske organizacije bile istovremeno i prve putničke organizacije. Zajedno s poštanskim pošiljkama na mnogim relacijama prevozile su i putnike. Dobro je poznata razgranata mreža poštansko-putničkog prometa u prialpskim zemljama. Još na početku ovog stoljeća uspostavljanje brzih poštansko-autobusnih linija dalo je snažne impulse turizmu otkrivajući ljepote alpskih predjela mnogim znatiželjnicima.

U međuvremenu, uloga pošte (i PTT prometa) znatno je izmijenjena. I sama pošta je u velikoj mjeri prepustila prijevoz svojih pošiljaka drugim organizatorima prijevoza, a turizam je odavno postao dobro organizirana i vodena djelatnost u kojoj su svoju ulogu i interes našle mnoge druge djelatnosti.

Ako su prva turistička putovanja u izvjesnoj mjeri uvijek pomalo bila i avanturistička, danas to ona više nisu. Veliki turistički pokret koji se nepredviđenim intenzitetom razvijao u drugoj polovici ovog stoljeća povećao je prohtjeve njegovih korisnika do te mjere da oni i na tim svojim pohodima ne žele ništa žrtvovati od naviknutog komfora, tako da je turistička usluga danas postala vrlo kompleksna, a u njoj "proizvodnji" sudjeluju mnogi subjekti.

2. ZAVISNOST RAZVIJENOSTI PTT MREŽE I TURIZMA

Područja receptivnog turizma se natječu da proizvedu što kvalitetniju uslugu, kako bi bila što atraktivnija za onu vrstu klijentele od koje mogu uz što manji broj noćenja ostvariti što veću dobit. Takva se klijentela ne zadovoljava samo prirodnim ljepotama, odgovarajućim smještajnim kapacitetima i drugim sadržajima što ih obično podrazumijeva turistička usluga, nego je isto tako zainteresirana, pored ostalog, da za vrijeme izbjivanja iz svog domicila komunicira sa svojim bližnjim (rodbinom, poslovnim partnerima) te da na poštanskim šalterima obavlja razne novčane transakcije u svojim zemljama. U tom pogledu PTT mreža pored

svoje dobro poznate uloge predstavlja i značajan element ukupne turističke infrastrukture.

U kojoj mjeri je naša PTT mreža u turističkim područjima sposobna da bude promotor tako rentabilnog turizma pokušat ćemo predočiti komparacijom karakterističnih pokazatelja o razvijenosti PTT mreže u nas i u konkurentskim zemljama.

a) Poštanska mreža

Italija	4.000 stanovnika na 1 PTT jedinicu
Francuska	3.255 — " —
Portugal	1.025 — " —
Španjolska	2.972 — " —
Grčka	56.000 — " —
Jugoslavija	6.000 — " —

b) Telefonska mreža

Italija	42,7 telefona na 100 stanovnika
Francuska	60,1 — " —
Portugal	14,6 — " —
Španjolska	25,3 — " —
Grčka	35,6 — " —
Jugoslavija	13,2 — " —

Usporedba globalnih pokazatelja razvijenosti PTT mreže nedvojbeno pokazuje da je poštanska mreža u preostalih pet evropsko-sredozemnih zemalja u prosjeku dvostruko razvijenija od naše, a telefonska mreža u prosjeku je za nekoliko puta razvijenija od naše telefonske mreže.

Detaljnija analiza stanja mreže otkrila bi i druge nedostatke naše mreže u odnosu na mreže u konkurentskim zemljama. Tako npr., vremenska dostupnost naše poštanske mreže nije prilagođena stvarnim potrebama turista, mreža javnih govornica je također nerazvijena, a s obzirom na neprilagođenost naplate telefonskih razgovora na većim udaljenostima skoro je neupotrebljiva za strane turiste, ali i za domaće.

Ako se ovome dodaju gužve na šalterima, dugotrajno čekanje na realizaciju telefonske veze i slične teškoće na koje turisti nailaze pri obavljanju PTT usluga, nije teško zaključiti da takvo stanje odvraća mnoge turiste od naše, po prirodnim ljepotama, najprivlačnije obale na Sredozemlju. Nije teško zaključiti ni koja je kategorija turista najosjetljivija na ove naše "nedostatke".

Uočavajući značaj dostupnosti PTT mreže za promociju turističke djelatnosti, sve zemlje receptivnog turizma ulažu ogromna sredstva u tu vrstu infrastrukture, pogotovo u turističkim mjestima.¹ Tamo je razvijenost poštanske i telefonske mreže u turističkim mjestima znatno iznad prosjeka zemlje. U nas to vrijedi samo za riječko i dubrovačko područje.

Na preostalom dijelu dalmatinske obale stanje se posljednjih godina relativno pogoršava. Tako je 1969.g. stanje kapaciteta telefonske mreže po stanovniku na području tranzitne centrale Split (Dalmacija) bilo 19% iznad jugoslavenskog prosje-

ka, a 1986.g. 3% ispod jugoslavenskog prosjeka. Kada se utvrđuju pokazatelji razvijenosti mreže tj. kapaciteti po stanovniku, tu se ubraja samo domaće (stalno naseljeno) stanovništvo, a u vrijeme turističke sezone taj broj se umnogostručuje. Otuda i znatno veća iskorištenost ili bolje reći preopterećenost kapaciteta na tim područjima. Sa 19% više kapaciteta po stanovniku od jugoslavenskog prosjeka u 1969.g. po telefonskoj mreži Dalmacije obavljeno je 72% više usluga po stanovniku. Ali kada je gustoća telefonskih kapaciteta po stanovniku u 1986.g. došla ispod razine jugoslavenskog prosjeka, obavljeno je samo 50% usluga iznad jugoslavenskog prosjeka. Postoje, dakle, granice iskorištenja do kojih se maksimalno može stići uz produžena čekanja, gubitke poziva (dakle, uz srozavanje kvaliteta), ali preko tih granica ne može se ni uz sve napore. Pogrešno bi bilo shvatiti da je telefonsku mrežu moguće opteretiti samo 50% iznad prosjeka i da je to granica iznad koje se više ne može. 50% je godišnje preopterećenje, ali s obzirom da se to koncentrira u samo 2-3 mjeseca koliko traje turistička sezona, onda se tu radi o opterećenju nekoliko puta većem od prosječnog, ali i o pogoršanju kvalitete odvijanja prometa također za nekoliko puta.

3. ZAKLJUČAK

Sasvim je prirodno tražiti izlaz iz ovakve situacije u ubrzanom razvoju telefonske (i ostale telekomunikacijske i poštanske) mreže u turističkim područjima. Međutim, sudeći po "Projekciji razvoja PTT saobraćaja Jugoslavije do 2000. godine" (Zajednica JPPT – Beograd 1985., str 49.) prioritet će i dalje imati neka druga, turistički manje orijentirana područja. A mi smo se čvrsto opredijelili za intenzivan razvoj turizma ?!

Ipak, samom projekcijom nisu spriječene sve mogućnosti da uz određen napor PTT organizacije na svojem području ubrzaju izgradnju onih kapaciteta koji će zadovoljiti osnovne potrebe turista, ali i domaćeg stanovništva.

SUMMARY

STATUS OF OUR POSTAL SYSTEM AS A LIMITING ELEMENT OF TOURIST TRADE DEVELOPMENT

The interdependent aspect of the post and tourist trade has been present from the earliest beginning of the latter. The custom in tourist destinations is as much interested in good postal services as in adequate tourist services. Even a quick examination of the state and potential of our postal system reveals certain deficiencies and inadequate adaptation to the needs of the custom. This issue should be resolved through expedite development and improvement of the telephone (communications) postal system in different tourist destinations.

POZIVNE BILJEŠKE

1. Pokazatelji dostupnosti telegrafске mreže u ovom su slučaju podudarni s razvijenošću poštanske mreže, jer se radi o mogućnosti predaje i prijema telegrama u javnom prometu, a te se usluge obavljaju na poštanskim šalterima.

LITERATURA

- [1] Statistički godišnjak SFRJ, Beograd, Statistički Zavod Jugoslavije, 1983.
- [2] Poslovni izvještaj i statistika ZJPTT, Beograd, 1988.